

NUMMER 4 • 75STE JAARGANG • 26 JANUARI 2019 • € 6,99

ELSEVIER

Eerst de feiten.

WEEKBLAD

30 jonge talenten van wie we nog veel gaan horen

No Deal of Noorwegen. Wat brengt eindspel **Brexit**?

A close-up portrait of Femke Halsema, a Dutch politician, with her characteristic curly brown hair and a slight smile. She is wearing a dark blue top and gold hoop earrings. The background is a dark, textured grey.

Femke Halsema
en 5 andere
burgemeesters
van grote steden:
'Zó beteugelen wij
de radicale islam'

De oldtimer wordt een e-timer

‘Hoe meer elektrische auto’s, hoe beter,’ zegt Bart Holland (72). ‘Want dan worden benzineauto’s zeldzamer, en dus gewilder.’

Hollands garage in Boskoop lijkt niet echt op een garage. Je wordt ontvangen in een bibliotheek met achtduizend boeken over auto’s en motorsport. Klanten noemen de werkplaats ook wel een atelier. Ja, er staan natuurlijk auto’s, in verschillende stadia van restauratie, maar er klinkt geen harde popmuziek en er hangen geen pin-ups aan de muur. Hier wordt geconcentreerd gewerkt. Holland – door hem gerestaureerde auto’s dragen linksachter discreet zijn naam – ziet de toekomst zonnig in. ‘Deze auto’s zijn cultureel erfgoed,’ zegt hij. ‘Het is mijn vak om dat te bewaken.’

Vintage Cars

Bart Holland restaureert in Boskoop de meest exclusieve auto's. Hij bouwt ze helemaal opnieuw op, maar dan in de originele staat, met passende onderdelen.

‘De elektrische auto heeft eigenlijk gewonnen’

Tino Huet (43), die met zijn broer Paul (47) de Huet Brothers vormt en in Hillegom oude Bugatti's restaureert, zegt: ‘De elektrische auto heeft eigenlijk gewonnen. Of het de juiste weg is, weten we niet. Maar de politiek heeft dat besloten.’

Dan Davidson (57) restaureert in zijn garage in Amsterdam, Auto Renaissance, oude Citroëns DS. Hij rijdt zelf in zo'n auto vanaf zijn achttiende en wilde nooit iets anders dan aan een DS sleutelen, omdat hij ze zo mooi vindt. Hij denkt dat klassieke auto's steeds schaarser worden.

‘Het wordt steeds moeilijker gemaakt om sowieso auto te rijden. Milieuzones rukken op, al worden voor oldtimers nog uitzonderingen gemaakt. En mensen zijn verwend door moderne auto's. Ik verkocht laatst een DS aan een jonge vent. Die schrok echt van het lawaai als je in de auto zit. Heb ik geen last van.’

De auto met benzinemotor is suspect geworden

De auto met benzinemotor, honderd jaar geleden nog het symbool van vooruitgang, is suspect geworden. En oude auto's helemaal, want die zijn nog vervuilender. Daarom worden ze steeds meer geweerd. Steden hebben milieuzones, stadscentra worden afgesloten, al worden er voor oldtimers van minstens veertig jaar steeds vaker uitzonderingen gemaakt. De toekomst van jongere klassieke auto's – *youngtimers* genaamd – is

onduidelijk. Regels verschillen per gemeente, maar alle klassiekers krijgen met steeds meer beperkingen te maken.

Wat is de toekomst van de oldtimer? Is de klassieke auto de sigaret van de toekomst? Er zijn puristen onder de restaurateurs, die vinden dat een klassieke auto een verbrandingsmotor hoort te hebben. En er zijn nieuwlichters, die denken dat je best elektrisch kunt rijden in een oldtimer. Na hun bruiloft in mei 2018 reden de Britse prins Harry en Meghan weg in een Jaguar E-type uit 1968, maar dan echt *e*: de motor was elektrisch. In het Verenigd Koninkrijk hebben Jaguar en Aston Martin besloten hun vintage modellen elektrisch te maken. Zo houd je ze op de weg.

Elektrische motor in een oldtimer?

Een elektrische motor in een oldtimer. Kan dit ‘culturele erfgoed’, zoals ook de Federatie Historische Automobielen- en Motorfietsclubs klassieke auto’s noemt, zo wel worden behouden?

Martijn van Dijk (48) en zijn compagnon Jurgen Moerman (47) menen van wel. Zij willen de schoonheid van vroeger behouden met de techniek van nu en de toekomst. Dat doen ze door een elektrische motor in Porsches 911 uit de jaren zeventig en tachtig te zetten. ‘Een toekomst zonder die mooie dingen vinden wij zonde.’

Restaureren is altijd duurder dan de handelswaarde van de klassieke auto

Het eerste model van hun bedrijf Voitures extravert zal in mei klaar zijn. Daarna kunnen ze er maximaal 36 per jaar bouwen, voor bijna 3 ton per stuk.

Porsche

Voitures Extravert

Oprichters Jurgen Moerman en Martijn van Dijk bouwen klassieke Porsches om tot elektrische auto's. Ze werken nu aan het prototype en willen er uiteindelijk 36 per jaar maken.

Niet alleen de auto is aan het veranderen. Het lijkt wel alsof een bepaald type jongen aan het uitsterven is. De gebroeders Van Dijk en Huet zijn echte sleutelaars, die hun eerste brommer in het schuurtje thuis helemaal uit elkaar haalden en dan weer in elkaar zetten, gewoon voor de lol.

Leon en Frank van Dijk werkten jarenlang, naast hun gewone baan, 's avonds en in het weekeinde onder een golfplaten dakje in de ouderlijke tuin. Hun liefde voor Mercedes ontstond doordat hun buurjongen een

Mercedes Pagode had. ‘Wij zaten de hele dag te sleutelen, maar jonge mensen van nu hebben niks met auto’s,’ zeggen ze. ‘Dus de belangstelling zal wel teruglopen.’

Het wordt te ingewikkeld om aan moderne auto’s te sleutelen

Davidson: ‘Die jongens die zelf klooiën, die zijn er niet meer. Het interesseert ze niet. En moderne auto’s zijn zo ingewikkeld dat je het zelf niet kunt doen, het is één en al elektronica, en daarvoor heb je allerlei apparatuur nodig. Het gaat nog wel door, maar het zal afnemen.’

Davidson heeft altijd een voorraadje auto’s ter beschikking en past die aan de wensen van zijn klanten aan. Zoals die mevrouw die haar DS in de kleur van haar huid in de zomer wilde. Dat was nog een heel uitzoekwerk.

Er zijn natuurlijk allerlei types oldtimers. De echte oude, zoals de Bugatti’s uit de jaren dertig, daar rijd je niet mee. Maar een Mercedes of een DS uit de jaren zestig en zeventig, die kun je prima voor alledag gebruiken.

Citroën DS

Dan Davidson rijdt zelf nooit in wat anders. De Citroën DS is voor hem de ultieme auto. Prachtig model. Ontworpen met een verbrandingsmotor, en die hoort daar dus in.

‘Ik wilde iets doen tegen het weggoaien’

Bart Holland, die conservatorium deed en de muziek in wilde, begon zijn bedrijf in 1978. Niet zozeer uit liefde voor auto's. 'Ik wilde iets doen tegen weggoaien.' Holland, vijftien mensen in dienst, heeft alle schroefjes, moertjes, bouten en rubbertjes die ooit voor auto's zijn gemaakt, op voorraad. Kasten vol. 'Dit noemen wij de goudkust.' Zelfs de minuscule schroefjes die in het klokje in het dashboard gaan heeft hij, want ook die wordt in oorspronkelijke staat hersteld.

Breng je een auto naar Holland, dan wordt het vijftienstappensysteem toegepast. Dat heeft hij bedacht en daarvoor, hij tikt op zijn revers, kreeg hij een lintje. De auto wordt helemaal uit elkaar gehaald en als alle stappen zijn gedaan, is hij als nieuw. ‘Je betaalt per stap.’

Die jongens die zelf klooiën, die zijn er niet meer

Als de auto klaar is, krijg je een boek mee met foto's van de restauratie. ‘Soms zijn auto's hier wel zes jaar.’ Voor Holland is restaureren ‘een emotie, die ik in een zakelijke context heb gezet’.

Er staan meestal twintig auto's. ‘Ik neem alles aan, maar de betrokkene moet wel van zijn auto houden.’ En niet van half werk: Holland doet het grondig en dat kost een vermogen. Vandaar dat hij niet in de handel zit, net zo min overigens als de gebroeders Van Dijk. ‘Restaureren is altijd duurder dan de handelswaarde van een auto.’

Geen elektrische motor in klassieke auto's

Komen hier mensen die een elektrische motor in hun oldtimer willen? Ja, dat is wel gebeurd. En dat kan ook. ‘Maar dan bewaren we die motor. Als we, op wat voor manier dan ook, afwijken van het origineel, komt dat in het dossier over die auto terecht. Zo kun je de auto altijd weer in de originele staat terugbrengen. Het restauratieproces moet reversibel zijn.’ Ook bij Van Dijk heeft wel eens iemand aangeklopt die een elektrische motor in zijn klassieke Mercedes wilde. ‘Dat doen wij dus niet.’

Er zullen altijd liefhebbers zijn van oldtimers. Het valt restaurateurs op dat mensen – bijna alleen mannen – vaak een speciaal gevoel hebben voor de auto uit hun kindertijd.

‘Je ziet nu een revival van de Mercedes cabrio uit de jaren zestig,’ zegt Holland. Dan Davidson wijst op het roestige chassis van een DS dat aan een kantelbrug hangt, als een koe bij de slager. ‘Die is van een klant die als

jongen – korte broek – door zijn vader in zo'n auto van school werd gehaald. Die moet weer terug in de originele staat. Allemaal nostalgie.' Net als de DS in heftig turquoise, die verderop staat te glimmen. Originele kleur, een herinnering aan iemands jeugd.

Mercedes

Gebroeders Van Dijk

De garage van Frank en Leon van Dijk in Lisserbroek knapt al decennia lang alleen klassieke Mercedesen op. In die auto's hoort een benzine-

motor.

‘We zitten een beetje op een tweesprong’

Tino en zijn broer Paul Huet, die van jongs af aan een grote liefde hebben voor Bugatti's uit de jaren dertig, hadden een oom die op zijn negentiende al in een Bugatti reed. ‘Er zijn veel mooie automerken,’ zegt Tino. ‘Wij kregen de kans om zo'n mooie jaren dertig-Bugatti te restaureren en die grepen we aan.’

Twintig jaar lang hebben ze auto's gerestaureerd en evenementen

georganiseerd rond oldtimers. Leuk werk, maar het had een doel: geld verdienen om een eigen model te bouwen. ‘We willen ons volledig focussen op ons echte project: auto's maken.’

Deze auto's zijn cultureel erfgoed.
Het is mijn vak om dat te bewaken

Daar werken de Huet Brothers al sinds 2012 aan. Nu moet het maar eens gebeuren, vinden ze. ‘We zitten een beetje op een tweesprong,’ zegt Tino Huet. Die zelfgebouwde auto is al heel lang een stille wens. Maar ja, wat voor motor zet je erin? ‘We gaan bouwen met de verbrandingsmotor, en daar zijn we al heel ver mee,’ zegt Tino, die aan het prototype werkt. Hij heeft een model op schaal gemaakt, en een mooi boek met computeranimaties. ‘Maar de elektrische motor is ook een optie. Dat idee is heel pril. Kijk, wij vinden dat de ziel in de auto moet blijven. We willen een rijdersauto maken, een auto met *soul*. Wij praten ook tegen onze auto's. Goed gedaan, zeggen we dan.’

De elektrische auto heeft niet echt *soul*

En *soul* heeft de elektrische auto – stil, snel, schoon – niet echt. De Huet Brothers maakten dus een luchtsprongetje toen ze op het Oostenrijkse bedrijf Kreisel stuitten. ‘Die hebben een versnellingsbak ontworpen die je op je elektromotor kunt aansluiten. Daarmee komt die ziel niet terug, maar er komt wel een beweging, je moet iets doen. Een beetje werken in je auto

is leuk.'

De Huets maken hun auto van licht carbon. De motor komt van een fabrikant, de rest bouwen ze zelf. 'We willen een auto maken waarin je graag wilt rijden. Eén voor dagelijks gebruik, ook voor de boodschappen. Dit jaar maken we de eerste, daarna kunnen we er maximaal veertig per jaar maken. We hopen de prijs onder de ton te houden, maar het prototype alleen al kost een miljoen.'

Bugatti

Huet Brothers

Tino en Paul Huet restaureren de oerklassieker: Bugatti's uit de jaren dertig. Ze werken aan hun eigen model, misschien ook één met elektrische motor. Dit jaar het prototype.

De klassieke auto heeft nu eenmaal een benzinemotor

Voor DS-liefhebber Dan Davidson kan het niet, een klassieker met een elektrische motor. ‘Je moet een klassieke auto zien als één geheel, zoals hij is bedacht. Dat was nu eenmaal de tijd van de benzinemotoren, en als je er dan een elektrische motor in zet, doe je dat omdat je er overal mee kunt blijven rijden. Maar voor mij is het dan geen DS meer.’ Zo’n aanpassing vindt hij een beetje flauw. ‘Ik hoop dat het ons nog een hele tijd bespaard blijft.’

Van Dijk en Moerman van Voitures Extravert wilden eerst oude DS'en ombouwen, maar dat werd te duur. De klassieke Porsches die ze kopen, zeer geliefd, zijn al duur, dan is het verschil kleiner. De auto's krijgen een actieradius van 400 kilometer, als de Tesla. ‘We willen auto's maken die elke stad in kunnen en onderhoudsvrij zijn. De auto is in feite totaal nieuw geproduceerd, de aandrijving hypermodern, de buitenkant is beter dan nieuw, maar dashboard en interieur blijven authentiek. Dat is belangrijk,’ zegt Van Dijk.

Volgens hen zijn er genoeg liefhebbers, zowel in binnen- als buitenland, die wel even willen wachten op hun bijzondere klassieker.